

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 233/2019-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti ARMA, s. r. o., Hlavná 62, Dulovce, IČO: 34 119 027, zastúpenej advokátskou kanceláriou Malata, Pružinský, Hegeduš & Partners s. r. o., Twin City Tower, Mlynské nivy 10, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Jana Alušíková, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 Cob 228/2017-194 z 21. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 87/2018 z 22. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti ARMA, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti ARMA, s. r. o., Hlavná 62, Dulovce, IČO: 34 119 027 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41 Cob 228/2017-194 z 21. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 87/2018 z 22. novembra 2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že v obchodnoprávnej veci obchodnej spoločnosti AKCENT NOVA, s. r. o., Partizánska cesta 112, Banská Bystrica, IČO 36 046 124 (ďalej len „žalobkyňa“), ktorou sa proti sťažovateľke (žalovanej v 1. rade) domáhala zaplata sumy 43 000 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia „založenom na nákladoch na vykonávaní zimnej údržby spoločnej prístupovej cesty“, Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) č. k. 64 Cb 265/2015-97 zo 6. decembra 2016 rozhodol tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 43 000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,05 % ročne od 16. júna 2015 do zaplata, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V relevantnej časti odôvodnenia uvedeného rozhodnutia okresný súd uviedol, že „na prejednanie veci samej súd určil termín pojednávania na deň 06. 12. 2016, na ktorý sa žalobca (právny zástupca) dostavil riadne a včas... Žalovanému 1/ bolo predvolanie na termín pojednávania určený na deň 06. 12. 2016 doručené dňa 21. 10. 2016, kedy právny zástupca žalovaného 1/, ktorý mal splnomocnenie na celé konanie, prevzal poštovú zásielku (§ 110 ods. 1 CSP). V predvolaní na pojednanie bol žalovaný 1/ poučený, že v prípade, ak sa na pojednanie nedostaví a neospravedlní svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami, rozhodne súd o žalobe

na návrh protistrany rozsudkom pre zmeškanie. Žalovaný 1/ sa na pojednávanie nedostavil, svoju neprítomnosť na pojednávaní žiadnym spôsobom neospravedlnil... Žalobca (právny zástupca) na pojednávaní dňa 06. 12. 2016 navrhol, aby súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie... Vzhľadom na to, že žalovaný 1/ sa nedostavil na pojednávanie vo veci určené na deň 06. 12. 2016, hoci bol na pojednávanie riadne a včas predvolaný, keďže predvolanie mu bolo doručené viac ako 5 dní pred dňom, keď sa pojednávanie malo konať (§ 178 ods. 2 CSP), v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný 1/ poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a žalovaný 1/ svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil, na návrh žalobcu súd na pojednávaní konanom dňa 06. 12. 2016 rozhodol o žalobe rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe žalobcu proti žalovanému 1/ vyhovel.“.

3. Sťažovateľka v zmysle poučenia rozsudku pre zmeškanie podala 21. decembra 2016 okresnému súdu návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa § 277 CSP z dôvodu, že z ospravedlniteľného dôvodu zmeškala (resp. jej právny zástupca zmeškal) pojednávanie vo veci samej, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie. O tomto návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 64 Cb 265/2015-142 z 25. januára 2017 tak, že návrh sťažovateľky zamietol. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 43 Cob 84/2017-178 z 21. septembra 2017 uznesenie okresného súdu potvrdil.

4. Sťažovateľka zároveň v zmysle poučenia rozsudku pre zmeškanie podala proti nemu „v zákonnej lehote“ odvolanie podľa § 356 písm. b) CSP z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia. V odvolaní poukázala na to, že v konaní bola aktívna, pričom namietla, že „súd pri vydaní rozsudku pre zmeškania žalovaného 1/ len formalisticky prihliadal na gramatický výklad jednotlivého ustanovenia CSP o rozsudku pre zmeškanie bez toho, aby zoberal do úvahy účel inštitútu rozsudku pre zmeškanie, zásady civilného sporového konania, zachovanie procesných práv spoločnosti žalovaného 1/ a povinnosť súdu rozhodovať v súlade s korektívom spravodlivosti, súd vydal rozsudok pre zmeškanie bez toho, aby bola zo strany žalobcu preukázaná dôvodnosť a výška ním uplatňovaného nároku a súd neskúmal otázku pasívnej legitímácie žalovaného 1/“. K odvolaniu sťažovateľky sa písomne vyjadrila žalobkyňa, ktorá oponovala, že

„do pojednávacej miestnosti sa síce v daný deň o 14.00 h dostavil advokát JUDr. M. L., avšak po skončení pojednávania a vyhlásení rozsudku a bez písomného splnomocnenia pre účasť na pojednávaní“. Krajský súd napadnutým uznesením odvolanie sťažovateľky odmietol podľa § 386 písm. c) CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Krajský súd zároveň konštatoval, že «rozsudok pre zmeškanie žalovaného tzv. kontumačný rozsudok predstavuje procesnú sankciu za pasivitu žalovaného v spore. Procesná úprava rozlišuje medzi rozsudkom pre zmeškanie žalovaného pred nariadením pojednávania (§ 273 CSP) a po nariadení pojednávania (§ 274 CSP). Zatiaľ čo pri rozhodnutí rozsudkom pre zmeškanie bez nariadenia pojednávania súd v zmysle § 273 CSP „môže rozhodnúť“ rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, v prípade, že ide o žalobu podľa § 137 písm. a) CSP, pokiaľ ide o rozsudok pre zmeškanie žalovaného po nariadení pojednávania, súd v prípade splnenia podmienok uvedených v § 274 CSP o žalobe na plnenie (§ 137 písm. a) CSP) „rozhodne rozsudkom pre zmeškanie“, ktorým žalobe vyhovie...

Pri rozhodovaní kontumačným rozsudkom po nariadení pojednávania súd za splnenia v zákone stanovených podmienok obligatórne rozhodne rozsudkom pre zmeškanie. Rozsudok pre zmeškanie po nariadení pojednávania tak predstavuje sankciu za nedostavenie sa na už nariadené pojednávanie, a súd za splnenia podmienok upravených v zákone takýto rozsudok vyhlási bez ohľadu na predchádzajúcu aktivitu žalovaného v spore. Okrem splnenia podmienok v § 274 CSP, súd rozsudok pre zmeškanie žalovaného vyhlási len v prípade, že sú splnené procesné podmienky konania, pričom prihliada aj k tomu, či v žalobe a v doterajších podaniach žalobcu sú také tvrdenia, na základe ktorých je možné rozsudok vydať (napr. či v samotnej žalobe nie sú tvrdenia rozporné, resp. neúplné)...

Na základe vyššie uvedených záverov odvolací súd pri prejednaní odvolania žalovaného 1/ skúmal, či boli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia. Osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávanie, sú zakotvené v § 274 a § 276. V zmysle nich sa vyžaduje, aby bola podaná žaloba na plnenie [§ 137 písm. a)], bol žalovaný riadne a včas predvolaný na pojednávanie, bol žalovaný v predvolaní na pojednávanie poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, sa žalovaný nedostavil

na pojednávanie vo veci, žalovaný svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, žalobca, prítomný na pojednávaní, podal návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Všetky osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie musia byť splnené práve na tom pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vydaný. Ak by súd vydal rozsudok pre zmeškanie napriek tomu, že by nebola splnená niektorá (ktorákoľvek) z týchto podmienok, existoval by zákonný dôvod na podanie odvolania. Ak sú splnené všetky podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávanie, musí súd takýto rozsudok vydať...

Skutočnosť, že žalovaný bol v doterajšom priebehu konania aktívny, nie je pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie na pojednávaní podľa § 274 CSP rozhodujúca. Ako už odvolací súd uviedol, okrem splnenia podmienok v § 274 CSP súd rozhodne rozsudkom pre zmeškanie žalovaného len v prípade, že sú splnené procesné podmienky konania, ďalej by nerozhodoval rozsudkom pre zmeškanie v prípade, že tvrdenia v podaniach žalobcu by neumožňovali takýto rozsudok vyhlásiť...

Z uvedeného dôvodu potom dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď na pojednávaní na návrh žalobcu rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného, odvolací súd mal za to, že na vydanie rozsudku pre zmeškanie boli splnené všetky podmienky zakotvené v § 274 CSP, preto odvolanie žalovaného I/ proti rozsudku pre zmeškanie podľa § 386 písm. c) CSP odmietol. “.

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné, keďže dospel k záveru, že „*odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zhodnotil procesný postup súdu prvej inštancie, ako aj jeho aplikáciu predpisov procesného práva. Zaujal stanovisko k odvolacím námietkam žalovaného I/ a vysvetlil, prečo ich považuje za neopodstatnené. Nemožno sa preto stotožniť s dovolacou námietkou žalovaného I/, že odvolací súd neposúdil podmienky*

na vydanie kontumačného rozsudku podľa ust. § 274 C. s. p. normované jeho hypotézou, v dôsledku čoho mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného 1/ na spravodlivý proces v zmysle ust. § 420 písm. f) C. s. p. Dovolací súd preto konštatuje, že viazaný žalovaným 1/ vymedzenými dovolacími dôvodmi... dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. nezistil... V tomto prípade nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým by bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenené alebo potvrdené, a preto nie je možné vyvodit' prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 C. s. p.“.

6.1 So závermi krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí a opakujúc identické argumenty, aké uplatnila v konaniach pred všeobecnými súdmi, t. j. že v jej prípade neboli splnené zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, v ústavnej sťažnosti uvádza, že *„dôvodom pre vydanie rozsudku pre zmeškanie bolo meškanie právneho zástupcu na pojednávanie, ktorý do pojednávacej miestnosti vstúpil až po vyhlásení rozsudku pre zmeškanie. Príčinu omeškania s príchodom na pojednávanie súd neakceptoval ako ospravedlniteľný dôvod, ktorý by zakladal možnosť zrušenia rozsudku pre zmeškanie. Omeškanie príchodu na pojednávanie právneho zástupcu sťažovateľ nikdy nepopieral – bolo výsledkom okolností (dopravná situácia), ktorých existencia sa len ťažko preukazuje, pokiaľ nebola medializovaná.“.*

6.2 Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že zásah do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie možno vidieť v porušení právnych záruk:

- práva na ústavne súladný výklad aplikovateľných právnych noriem,
- práva na prístup k súdu a na meritórne súdne rozhodnutie,
- ako aj práva na riadne a dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

6.2.1 V súvislosti s tým sťažovateľka argumentuje, že dôvodová správa k návrhu Civilného sporového poriadku potvrdzuje správnosť ňou prezentovaného výkladu, že právomoc súdu rozhodnúť vec kontumačným rozsudkom ako podľa § 273 CSP, tak aj

podľa § 274 CSP je možnosťou a nie povinnosťou súdu. Aj v Komentári Civilného sporového poriadku (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1003) je podľa názoru sťažovateľky zastávaný rovnaký pohľad, pretože výklad k § 274 CSP začína slovami: „Rozsudkom pre zmeškanie podľa tohto ustanovenia môže súd rozhodnúť v prípadoch, keď už nariadil vo veci samej pojednávanie a žalovaný sa na toto pojednávanie nedostavil.“ Sťažovateľka tvrdí, že *„Formalistický výklad § 274 CSP preferovaný v napadnutých rozhodnutiach vedie k tomu, že súdy redukujú rozsah svojho vlastného rozhodovania (a spôsobu akým vykonávajú spravodlivosť) na vydanie rozhodnutia, ktoré akceptuje v plnom rozsahu to, čo požaduje žalobca... Sankcia spočívajúca v tom, že voči strane konania, ktorá predkladala v stanovených lehotách vyjadrenia a dôkazy, riadne prejavila a dosvedčila svoj záujem aktívne participovať na konaní, uplatnila prostriedky právnej (procesnej) obrany, v rámci ktorých preukázateľne poukázala na nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie, je vydaný rozsudok pre zmeškanie z dôvodu, že sa právny zástupca dostavil na pojednávanie s omeškaním (a to keď sa ešte sudca v pojednávacej miestnosti nachádzal), čím prejavil vôľu, že sa zamýšľal sa riadne zúčastniť pojednávania, je zjavne neprimeraným a príliš prísny procesným dôsledkom postihujúcim nie procesnú neaktivitu strany, ale jej prípadné jednotlivé a ojedinelé parciálne pochybenie.“*

6.2.2 Sťažovateľka ďalej argumentuje, že krajský súd a najvyšší súd odobrili vydanie rozsudku pre zmeškanie aj za predpokladu, že *„takáto procesná sankcia smerujúca voči sťažovateľovi nebola primeraná a proporčná, čo podporovali aj okolnosti prejednávanej veci (doterajšia procesná aktivita sťažovateľa, nesprávne označenie žalovanej strany – sťažovateľa, žalobcom)“*. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky napriek tomu, že na takéto odmietnutie neboli splnené zákonné podmienky, keďže prípustnosť dovolania bola daná nielen v zmysle § 420 CSP, ale aj v zmysle § 421 CSP. Vzhľadom na špecifickú úpravu vyjadrenú v § 356 písm. c) CSP je zrejmé, že *„dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu... je rozhodnutím ktoré svojím charakterom a povahou je významným a rovnajúcim sa rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým potvrdzuje prvostupňové rozhodnutie“*. Najvyšší súd bol povinný preskúmať dovolanie sťažovateľky aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, no keďže k tomu nepristúpil, bez právneho dôvodu zasiahol

do jej práva uplatňovať svoje hmotné a procesné práva, čím porušil jej právo na prístup k súdu.

6.2.3 Sťažovateľka napokon argumentuje, že krajský súd a najvyšší súd v ústavnou sťažnosťou napadnutých uzneseniach vychádzali zo zjavne neudržateľného a arbitrárneho výkladu ustanovenia § 274 CSP, ktorý sa nevyhnutne prejavil aj v ich nedostatočnom odôvodnení.

6.3 Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a aby sťažovateľke priznal náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného od 1. marca 2019 (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 41 Cob 228/2017-194 z 21. marca 2018 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 87/2018 z 22. novembra 2018.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

15. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

16. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

17. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

18. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna

aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 41 Cob 228/2017-194 z 21. marca 2018

19. Sťažovateľka napadnutému uzneseniu krajského súdu (bod 4) vytýka, že je neodôvodnené a arbitrárne a že krajský súd ústavne nesúladným výkladom a aplikáciou § 274 CSP zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v takej miere, že jej odoprel právo na prístup k súdu a na meritórne súdne rozhodnutie (body 6.2.1 až 6.2.3).

20. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

21. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento

článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

22. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Samotné právo na prístup k súdu síce ani ústava, ani dohovor *expressis verbis* neupravujú, možno ho však implicitne vyvodiť z premisy „ak nie je proces, nemôže byť spravodlivý“. „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebieha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ [pozri k tomu rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci *Golder proti Spojenému kráľovstvu* z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36]. Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok ESLP vo veci *Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu* z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že

z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

24. Aj judikatúra ESLP vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdení stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodráži v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, str. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

25. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

26. Odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05).

27. Podľa § 274 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

28. Podľa § 275 CSP odôvodnenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného obsahuje stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie.

29. «Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní... Skutkovým základom kontumačného rozsudku je žalobcom tvrdený skutkový stav – kontumačne sa vyhovie žalobcom tvrdenému nároku. Zákon výslovne nezdôrazňuje, či sa môže takto postupovať aj vtedy, ak žaloba trpí takými vadami, ktoré odôvodňujú ustáliť, že tvrdenia žalobcu nie sú dostatočne presvedčivé, alebo sú dokonca rozporné – skrátka že za „normálnych okolností“ by mal žalobca v procese dokazovania problém spor procesne ustáť (vyhrať). Všetky tieto situácie pokrýva výraz „súd môže“ v hypotéze komentovaného ustanovenia; súd má teda možnosť zvážiť, či kontumačný rozsudok v tejto fáze (bez návrhu žalobcu a bez nariadenia pojednávania) vydá alebo bude v konaní pokračovať. Vo fáze pojednávania, ak žalobca za splnenia prezumovaných podmienok (§ 274) vydanie kontumačného rozsudku navrhne, súd možnosť takejto úvahy nemá a je povinný nasledovať prejav dispozičného princípu a žalobe kontumačným rozsudkom vyhovieť... Vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa tohto ustanovenia Civilného sporového poriadku tak pojmovo predpokladá, že postup podľa § 167 CSP bol dodržaný a žalovaný si tam uvedené povinnosti splnil – inak by súd kontumačným rozsudkom spravidla rozhodol už v tejto fáze konania (porovnaj komentár k § 273 CSP). Výnimočne však je možné aj to, že súd napriek nesplneniu povinností žalovaného podľa § 167 nevydá kontumačný rozsudok už vo fáze doručovania žaloby a nariadi pojednávanie. V takom prípade je však na procesnej ostražitosti žalobcu, aby navrhol vydanie kontumačného rozsudku – bez procesnej iniciatívy žalobcu nemožno k vydaniu tohto rozsudku prikročiť. Súd nie je oprávnený žalobcu o tejto

možnosti poučiť, lebo by tým neprimerane znevýhodnil jednu sporovú stranu (žalovaného), suplovaním aktivity druhej sporovej strany a porušil by tým princíp rovnosti zbraní (k tomu porovnaj článok 6 a 9 CSP)... Vážnosť okolností ktorými žalovaný ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní musí posúdiť súd. Sú to okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú žalovanému účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz, úmrtie v rodine). Vážnosť okolností je však vždy na posúdení a voľnej úvahe súdu... Ak súd za splnenia podmienok § 273, resp. § 274 CSP prikróčí k vydaniu kontumačného rozsudku, ide o skrátený typ rozhodnutia. Preto súd v odôvodnení rozsudku pre zmeškanie uvedie iba predmet konania... a právny dôvod vydania rozsudku – teda ustanovenie zákona, podľa ktorého rozhodol.» Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1001 až 1004).

30. Ústavný súd konštatuje, že citácia Komentára k Civilnému sporovému poriadku, ktorú sťažovateľka použila v ústavnej sťažnosti na podporu svojich argumentov o neodôvodnenosti a arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, je vytrhnutá z kontextu. Keďže rozsudok pre zmeškanie žalovaného je skráteným typom rozhodnutia, v jeho odôvodnení súd nie je povinný uvádzať hmotnoprávne posúdenie veci ani citovať ustanovenia hmotného práva. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že „*omeškanie príchodu na pojednávanie právneho zástupcu sťažovateľ nikdy nepopieral – bolo výsledkom okolností (dopravná situácia), ktorých existencia sa len ťažko preukazuje, pokiaľ nebola medializovaná*“, na druhej strane však nepoprela ani tvrdenie žalobkyne, že „*do pojednávacej miestnosti sa síce v daný deň o 14.00 h dostavil advokát JUDr. M. L., avšak po skončení pojednávania a vyhlásení rozsudku a bez písomného splnomocnenia pre účasť na pojednávaní*“ (s. 4 napadnutého rozsudku krajského súdu).

31. Ústavný súd si preto na účel overenia opodstatnenosti sťažnostných námietok vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 64 Cb 265/2015, z obsahu ktorého zistil nasledujúce skutočnosti:

Dňa 12. júna 2015 [t. j. ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] bola okresnému súdu doručená žaloba, ktorou sa žalobkyňa proti sťažovateľke

domáhala zaplatacia sumy 43 000 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia „založenom na nákladoch na vykonávaní zimnej údržby spoločnej prístupovej cesty“.

Okresný súd uznesením č. k. 64 Cb 265/2015-47 z 18. decembra 2015 doručil žalobu sťažovateľke, pričom jej uložil, aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia k veci písomne vyjadrila a aby v prípade, ak nárok uplatnený v návrhu v celom rozsahu neuzná, uviedla vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojila listiny, na ktoré sa odvoláva, a označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Okresný súd sťažovateľku (okrem iného) poučil o tom, že ak bez vážneho dôvodu túto povinnosť nesplní, môže rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b OSP a § 114 ods. 5 OSP, a to bez nariadenia pojednávania; rozsudkom pre zmeškanie možno ďalej spor rozhodnúť, ak sa odporca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň včas a riadne predvolaný (§ 79 ods. 4, § 115 ods. 2 OSP)...

Dňa 20. januára 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k žalobe (replika), ku ktorému pripojila splnomocnenie na jej zastupovanie v predmetnom konaní právnym zástupcom – advokátom.

Dňa 27. júla 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobkyne k vyjadreniu sťažovateľky.

Dňa 3. októbra 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu žalobkyne (duplika).

Okresný súd listom z 18. októbra 2016 nariadil pojednávanie vo veci samej na 6. december 2016 o 13.30 h s tým, že „ak sa strana nedostaví na pojednávanie vo veci a neospravedlní svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami, rozhodne súd o žalobe na návrh protistrany rozsudkom pre zmeškanie. Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami (§ 274 CSP)...“. Právny zástupca sťažovateľky podľa poštovej doručky predvolanie na pojednávanie prevzal 21. októbra 2016.

Dňa 6. decembra 2016 o 13. 30 h sa na okresnom súde konalo pojednávanie vo veci samej, na ktoré sa sťažovateľka ani jej právny zástupca nedostavili a svoju neúčast'

neospravedlnili. Žalobkyňa navrhla rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Okresný súd jej návrhu vyhovel a vyhlásil rozsudok, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 43 000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,05 % ročne od 16. júna 2015 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Pojednávanie bolo skončené o 13.55 h. V zápisnici z uvedeného pojednávania (č. 1. 85) sa nachádza úradný záznam v tomto znení: „O 14.00 h sa do pojednávacej miestnosti dostavil advokát JUDr. M. L... ktorý konštatuje, že bol právnym zástupcom žalovaného 1/ splnomocnený na zastupovanie na dnešnom pojednávaní, avšak momentálne písomným plnomocenstvom nedisponuje.“ Dôvod zmeškania pojednávania v úradnom zázname uvedený nie je. Substitučné splnomocnenie právny zástupca sťažovateľky zaslal okresnému súdu elektronicky 6. decembra 2016 o 13.56 h, pričom elektronická podateľňa potvrdenku o prijatí podania odoslala 6. decembra 2016 o 14.20 h. Na substitučnom splnomocnení je uvedené, že sa udeľuje na zastupovanie na pojednávanie 6. decembra 2016 o 14.00 h.

Dňa 21. decembra 2016 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa § 277 CSP z dôvodu, že „v dôsledku zlej dopravnej situácie medzi Lučencom a Banskou Bystricou, ktorú právny zástupca našej spoločnosti nemohol predpokladať“, zmeškala pojednávanie vo veci samej, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie.

Okresný súd uznesením č. k. 64 Cb 265/2015-142 z 25. januára 2017 uvedený návrh sťažovateľky zamietol, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia (okrem iného) konštatoval, že „v danom prípade nešlo o nezanedbateľné meškanie, ale o meškanie v rozsahu 30 minút, a teda právny zástupca žalovaného 1/, ako práva znalá osoba, nemohol očakávať, že bez toho, aby meškanie súdu oznámil, súd nebude vo veci konať a nebude pojednávať, ale bude čakať na jeho dostavenie sa... Žalovaný 1/... neuviedol, a teda nepreukázal také konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by bolo možné vyhodnotiť ako ospravedlniteľný dôvod na zmeškanie pojednávania vo veci... Advokát... po príchode do pojednávacej miestnosti dňa 06. 12. 2016 o 14.00 h ani nedisponoval substitučnou plnou mocou. Súd preto poukazuje na skutočnosť, že ak by sa aj advokát... bol na pojednávanie ustanovil včas, teda dňa 06. 12. 2016 o 13.30 h, súd by s ním ako so substitučným advokátom konať nemohol, keďže on osobne substitučnou plnou mocou nedisponoval a podanie právneho zástupcu žalovaného 1/, ktorého prílohou bolo substitučné splnomocnenie pre advokáta... bolo súdu doručené

elektronicky (mailom bez zaručeného elektronického podpisu) dňa 06. 12. 2016 o 13.56 h... Súd potom zdôrazňuje skutočnosť, že v predmetnom substitučnom splnomocnení, ktoré advokátovi udelil dňa 02. 12. 2016 právny zástupca žalovaného I/, je uvedené, že ho splnomocňuje na zastupovanie na pojednávaní v uvedenej veci, ktorú Okresný súd Banská Bystrica vytýčil na deň 06. 12. 2016 o 14.00 h. Súd má preto pochybnosti aj to tom, či dôvodom príchodu substitučného právneho zástupcu žalovaného I/ na pojednávanie dňa 06. 12. 2016 o 14.00 h bola zlá situácia na cestách... Zo správania advokáta... po príchode do pojednávacej miestnosti bolo zrejmé, že je prekvapený, že pojednávanie sa malo konať o 13.30 h a advokát... zákonnej sudkyňi nepoprel, že na pojednávanie sa dostavil o 14.00 h z dôvodu, že kanceláriou právneho zástupcu žalovaného I/ mu bolo oznámené, že pojednávanie je určené na deň 06. 12. 2016 o 14.00 h.“.

Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 43 Cob 84/2017-178 z 21. septembra 2017 uvedené uznesenie okresného súdu potvrdil. Ústavného prieskumu uvedeného uznesenia krajského súdu sa však sťažovateľka nedomáhala.

32. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu (bod 4) dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 274 CSP), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia sa ústavný súd taktiež presvedčil, že krajský súd sa odvolacími námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. V danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by bol sťažovateľke odopretý prístup k súdu.

33. „Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdennej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj

bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitimácii nevyсловí, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal.“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 205/2009 z 29. júna 2010).

34. Podľa názoru ústavného súdu správanie sťažovateľky v posudzovanom prípade odporuje zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

35. Správanie sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne ústavný súd navyše považuje za nekorektné, keďže mu zamlčala relevantné právne skutočnosti uvedené v bode 31 tohto uznesenia.

36. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, považujúc rozhodnutie okresného súdu voči nej za nespravodlivé, však sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

37. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov

(I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

38. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 87/2018 z 22. novembra 2018

39. Ako bolo uvedené, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľiek. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkami, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

40. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľky, ktorým napadla uznesenie krajského súdu, jej dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. c) vyslovene umožňuje (bod 5).

41. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj tú časť ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka napádala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto uznesením.

42. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

43. Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za potrebné dať do pozornosti, obdobne ako je citované zo sťažnosti v bode 6.2.1, že formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade

v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej).

43.1 O taký prípad však v danej veci nešlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019